

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 19ης Ιανουαρίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Περιβάλλον — Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Οδηγία 2003/87/ΕΚ — Σχέδιο παρακολούθησης — Κανονισμός (ΕΕ) 601/2012 — Άρθρο 49, παράγραφος 1, και σημείο 10 του παραρτήματος IV — Υπολογισμός των εκπομπών της εγκαταστάσεως — Αφαίρεση του μεταφερθέντος διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) — Εξαίρεση του CO₂ που χρησιμοποιείται για την παρασκευή ιζήματος ανθρακικού ασβεστίου — Κύρος της εξαίρεσεως»

Στην υπόθεση C-460/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Berlin (διοικητικό πρωτοδικείο του Βερολίνου, Γερμανία) με απόφαση της 26ης Ιουνίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Αυγούστου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Schaefer Kalk GmbH & Co. KG

κατά

Bundesrepublik Deutschland,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, πρόεδρο τμήματος, E. Regan, J.-C. Bonichot (εισηγητή), A. Arabadjiev και S. Rodin, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 30ής Ιουνίου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Schaefer Kalk GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τον S. Altenschmidt και την A. Sitzer, Rechtsanwälte,
- η Bundesrepublik Deutschland, εκπροσωπούμενη από τον M. Fleckner,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze και την K. Petersen,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον E. White και την K. Herrmann,

* * Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά το κύρος του άρθρου 49, παράγραφος 1, και του σημείου 10 του παραρτήματος IV του κανονισμού (ΕΕ) 601/2012 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2012, για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2012, L 181, σ. 30).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Schaefer Kalk GmbH & Co. KG (στο εξής: Schaefer Kalk) και της Bundesrepublik Deutschland (Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας) με αντικείμενο το γεγονός ότι δεν επετράπη στην ανωτέρω εταιρία να αφαιρέσει από τις εκπομπές που υπόκεινται σε υποχρέωση παρακολούθησεως το παραγόμενο σε εγκατάσταση καύσεως ασβεστόλιθου διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) που μεταφέρεται σε εγκατάσταση παραγωγής ιζήματος ανθρακικού ασβεστίου (στο εξής: CCP).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2003/87/ΕΚ

- 3 Κατά την αιτιολογική σκέψη 5, η οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2003, L 275, σ. 32), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009 (ΕΕ 2003, L 140, σ. 63) (στο εξής: οδηγία 2003/87), συμβάλλει, «μέσω μιας εύρυθμης ευρωπαϊκής αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου», στην «αποτελεσματικότερη» εκπλήρωση των δεσμεύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της «[περιορίζοντας], κατά το δυνατόν, τις αρνητικές επιπτώσεις της στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση».
- 4 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, η οδηγία 2003/87 εφαρμόζεται στις εκπομπές από τις δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα I και στα αέρια θερμοκηπίου που απαριθμούνται στο παράρτημα II, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂).
- 5 Το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

β) “εκπομπές”: η απελευθέρωση στην ατμόσφαιρα αερίων θερμοκηπίου από πηγές μιας εγκατάστασης
[...]

[...]

ε) “εγκατάσταση”: σταθερή τεχνική μονάδα όπου διεξάγονται μία ή περισσότερες δραστηριότητες απεριθωσμένες στο παράρτημα I και οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητες άμεσα σχετιζόμενες με αυτές, οι οποίες συνδέονται, τεχνικώς, με τις διεξαγόμενες δραστηριότητες στο συγκεκριμένο τόπο και θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις στις εκπομπές και τη ρύπανση·

[...]».

6 Το άρθρο 10α της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Μεταβατικοί κοινοτικοί κανόνες για εναρμονισμένη δωρεάν κατανομή», ορίζει τα εξής:

«1. Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2010, η Επιτροπή πρέπει να υιοθετήσει πλήρως εναρμονισμένα μέτρα εφαρμογής που θα ισχύουν σε ολόκληρη την Κοινότητα για την [εναρμονισμένη] κατανομή των δικαιωμάτων που αναφέρονται στις παραγράφους 4, 5, 7 και 12 [...].

[...]

Τα μέτρα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο καθορίζουν, στον βαθμό που αυτό είναι εφικτό, κοινοτικής εμβέλειας εκ των προτέρων δείκτες αναφοράς, ούτως ώστε να διασφαλίσουν ότι η κατανομή πραγματοποιείται κατά τρόπο που παρέχει κίνητρα για μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και τεχνικές αποδοτικές, λαμβάνοντας υπόψη τις αποδοτικότερες τεχνικές, υποκατάστατα, εναλλακτικές διαδικασίες παραγωγής, υψηλής απόδοσης συμπαραγωγή ενέργειας, αποδοτική ανάκτηση ενέργειας από απαέρια, χρήση βιομάζας και δέσμευση και αποθήκευση CO₂, όπου διατίθενται τέτοιου είδους εγκαταστάσεις, καθώς και ότι δεν παρέχουν κίνητρα για αύξηση των εκπομπών. Δεν πραγματοποιείται δωρεάν κατανομή σε κανέναν παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας, εκτός από τις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο άρθρο 10γ και για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από απαέρια.

Για κάθε κλάδο και επιμέρους κλάδο, ο δείκτης αναφοράς καθορίζεται κατά κανόνα για τα προϊόντα και όχι για την ισχύ, ούτως ώστε να μεγιστοποιούνται οι μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και η εξοικονόμηση ενεργειακής απόδοσης στο σύνολο της παραγωγικής διαδικασίας του εμπλεκόμενου κλάδου ή επιμέρους κλάδου.

[...]

2. Κατά τον προσδιορισμό των αρχών για τον καθορισμό των εκ των προτέρων δεικτών αναφοράς σε μεμονωμένους κλάδους ή επιμέρους κλάδους, ως σημείο αφετηρίας λαμβάνεται η μέση επίδοση των 10 % αποδοτικότερων εγκαταστάσεων σε έναν κλάδο ή επιμέρους κλάδο στην Κοινότητα κατά την περίοδο 2007-2008. [...]

Οι κανονισμοί σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 15, θεσπίζουν εναρμονισμένους κανόνες εποπτείας, υποβολής εκθέσεων και επαλήθευσης των σχετιζόμενων με την παραγωγή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, με σκοπό τον εκ των προτέρων καθορισμό δεικτών αναφοράς.

[...]»

7 Το άρθρο 12, παράγραφοι 3 και 3α, της οδηγίας 2003/87 ορίζει τα εξής:

«3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, το αργότερο στις 30 Απριλίου κάθε έτους, ο φορέας εκμετάλλευσης κάθε εγκατάστασης να παραδίδει αριθμό δικαιωμάτων [...] που [να] αντιστοιχεί στις συνολικές εκπομπές από την εν λόγω εγκατάσταση κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, όπως έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 15 και στη συνέχεια τα εν λόγω δικαιώματα να ακυρώνονται.

3α. Υποχρέωση παραχώρησης δικαιωμάτων δεν υφίσταται όσον αφορά εκπομπές που έχουν πιστοποιηθεί ότι δεσμεύτηκαν και μεταφέρθηκαν για μόνιμη αποθήκευση σε εγκατάσταση η οποία διαθέτει έγκυρη άδεια σύμφωνα με την οδηγία 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009 [σχετικά με τη γεωλογική αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα και την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 2000/60/ΕΚ, 2001/80/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ, 2006/12/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2009, L 140, σ. 114).»

- 8 Το άρθρο 14 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων περί των εκπομπών», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2011 η Επιτροπή θεσπίζει κανονισμό για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων περί εκπομπών και, όπου αρμόζει, περί δεδομένων δραστηριότητας, από τις απαριθμούμενες στο παράρτημα I δραστηριότητες, για την παρακολούθηση και την υποβολή τοννοχιλιομετρικών δεδομένων για το σκοπό της εφαρμογής σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχεία ε) ή στ), οι οποίες βασίζονται στις αρχές για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων που αναφέρονται στο παράρτημα IV. Επίσης θα προσδιορίζει το δυναμικό θέρμανσης του πλανήτη για κάθε αέριο θερμοκηπίου, στις απαιτήσεις για την παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων περί των εκπομπών του αερίου αυτού.

Το εν λόγω μέτρο, με αντικείμενο την τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων της παρούσας οδηγίας συμπληρώνοντάς την, θεσπίζεται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο του άρθρου 23 παράγραφος 3.

2. Ο κανονισμός της παραγράφου 1 λαμβάνει υπόψη τις πλέον ακριβείς και επικαιροποιημένες διαθέσιμες επιστημονικές ενδείξεις, ιδιαίτερα της διακυβερνητικής ομάδας για τις κλιματικές μεταβολές (IPCC). Μπορεί επίσης να καθορίζει απαιτήσεις για την υποβολή εκθέσεων από φορείς εκμετάλλευσης περί εκπομπών οι οποίες σχετίζονται με την παραγωγή αγαθών από ενεργοβόρες βιομηχανίες που μπορεί να υπόκεινται στον διεθνή ανταγωνισμό. Ο κανονισμός μπορεί επίσης να προβλέπει απαίτηση για την ανεξάρτητη εξακρίβωση των πληροφοριών αυτών.

Στις εν λόγω απαιτήσεις μπορεί να περιλαμβάνεται η υποβολή εκθέσεων περί εκπομπών από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που καλύπτεται από το κοινοτικό σύστημα και συνδέεται με την παραγωγή τέτοιων αγαθών.

3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κάθε φορέας εκμετάλλευσης μιας εγκατάστασης ή κάθε φορέας εκμετάλλευσης ενός αεροσκάφους παρακολουθεί και υποβάλλει προς την αρμόδια αρχή έκθεση περί των εκπομπών της εν λόγω εγκατάστασης ή, από την 1η Ιανουαρίου 2010, των αεροσκαφών που εκμεταλλεύεται, κατά τη διάρκεια κάθε ημερολογιακού έτους, μετά το τέλος του εκάστοτε έτους, σύμφωνα με τον κανονισμό που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

4. Ο κανονισμός που αναφέρεται στην παράγραφο 1 μπορεί να περιλαμβάνει απαιτήσεις σχετικά με τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων και τις μορφές ανταλλαγής δεδομένων, ώστε να εναρμονισθεί η επικοινωνία μεταξύ του φορέα εκμετάλλευσης, του ελεγκτή και των αρμόδιων αρχών όσον αφορά το σχέδιο παρακολούθησης, την ετήσια έκθεση εκπομπών και τις δραστηριότητες ελέγχου.»

- 9 Το άρθρο 15, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εκθέσεις που υποβάλλουν οι φορείς εκμετάλλευσης [...] βάσει του άρθρου 14 παράγραφος 3 ελέγχονται σύμφωνα με τα κριτήρια που εκτίθενται στο παράρτημα V και στις λεπτομερείς διατάξεις που ενδεχομένως θεσπίζονται από την Επιτροπή σύμφωνα με το παρόν άρθρο, και ότι ενημερώνεται η αρμόδια αρχή.»

- 10 Το άρθρο 16 της ίδιας οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να εγκαθιδρύσουν ένα σύστημα αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών κυρώσεων προκειμένου να καταστέλλουν τις παραβάσεις των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται βάσει της οδηγίας 2003/87.

Ο κανονισμός 601/2012

- 11 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 5 και 13 του κανονισμού 601/2012 αναφέρουν τα ακόλουθα:

«(1) Η πλήρης παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου με συνέπεια, διαφάνεια και ακρίβεια, σύμφωνα με τις εναρμονισμένες απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού, είναι θεμελιώδους σημασίας για την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου, που θεσπίστηκε με την οδηγία 2003/87/ΕΚ. [...]

[...]

(5) Το σχέδιο παρακολούθησης, το οποίο περιλαμβάνει λεπτομερή και πλήρη τεκμηρίωση, με διαφάνεια, της μεθοδολογίας παρακολούθησης που εφαρμόζει συγκεκριμένος φορέας εκμετάλλευσης εγκαταστάσεων ή αεροσκαφών, θα πρέπει να αποτελεί βασικό στοιχείο του συστήματος που θεσπίζεται με τον παρόντα κανονισμό. Θα πρέπει να απαιτούνται τακτικές επικαιροποιήσεις του σχεδίου, τόσο ως επακόλουθο των διαπιστώσεων του ελεγκτή όσο και με πρωτοβουλία του φορέα εκμετάλλευσης ή φορέα εκμετάλλευσης αεροσκαφών. Την κύρια ευθύνη για την εφαρμογή της μεθοδολογίας παρακολούθησης, μέρη της οποίας εξειδικεύονται με διαδικασίες που απαιτεί ο παρών κανονισμός, θα πρέπει να εξακολουθήσει να υπέχει ο φορέας εκμετάλλευσης ή φορέας εκμετάλλευσης αεροσκαφών.

[...]

(13) Για να καλυφθούν ενδεχόμενα νομικά κενά που συνδέονται με τη μεταφορά εγγενούς ή καθαρού CO₂, οι μεταφορές αυτές θα πρέπει να επιτρέπονται μόνο υπό πολύ ειδικές προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι να μεταφέρεται εγγενές CO₂ μόνο σε άλλες εγκαταστάσεις ενταγμένες στο ΣΕΔΕ της ΕΕ και η μεταφορά καθαρού CO₂ να έχει ως μόνο σκοπό την αποθήκευση εντός γεωλογικού σχηματισμού σύμφωνα με το ενωσιακό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου, η οποία επί του παρόντος αποτελεί τη μόνη μορφή μόνιμης αποθήκευσης CO₂ που γίνεται δεκτή στο πλαίσιο του ενωσιακού συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου. Οι εν λόγω προϋποθέσεις δεν θα πρέπει, ωστόσο, να αποκλείουν τη δυνατότητα μελλοντικών καινοτομιών.»

- 12 Το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Η παρακολούθηση και η υποβολή εκθέσεων πρέπει να είναι πλήρεις και να καλύπτουν όλες τις εκπομπές διεργασίας και καύσης από όλες τις πηγές εκπομπών και ροές πηγής που ανήκουν σε δραστηριότητες οι οποίες απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και άλλες συναφείς δραστηριότητες οι οποίες εντάσσονται δυνάμει του άρθρου 24 της ίδιας οδηγίας, καθώς και όλα τα αέρια θερμοκηπίου που έχουν καθοριστεί σε σχέση με τις εν λόγω δραστηριότητες, ταυτόχρονα δε να αποτρέπουν τις διπλοεγγραφές».

- 13 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Κάθε φορέας εκμετάλλευσης ή φορέας εκμετάλλευσης αεροσκαφών παρακολουθεί τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου βάσει σχεδίου παρακολούθησης που έχει εγκριθεί από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με το άρθρο 12, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και τη λειτουργία της εγκατάστασης ή της αεροπορικής δραστηριότητας, την οποία αφορά η παρακολούθηση.»

14 Το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 601/2012 προβλέπει ότι, «[κ]ατά τον καθορισμό της διαδικασίας παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων, ο φορέας εκμετάλλευσης συμπεριλαμβάνει τις ειδικές κατά τομείς απαιτήσεις που προβλέπονται στο παράρτημα IV».

15 Το άρθρο 49, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού περιέχει τις ακόλουθες διατάξεις:

«Ο φορέας εκμετάλλευσης αφαιρεί από τις εκπομπές της εγκατάστασης κάθε ποσότητα CO₂ προερχόμενη από άνθρακα ορυκτής προέλευσης στις δραστηριότητες που υπάγονται στο παράρτημα I της οδηγίας 2003/87/EK, η οποία δεν εκπέμπεται από την εγκατάσταση, αλλά μεταφέρεται εκτός αυτής σε ένα από τα ακόλουθα:

α) σε εγκατάσταση δέσμευσης με σκοπό τη μεταφορά και μακροχρόνια αποθήκευση σε τόπο αποθήκευσης εντός γεωλογικού σχηματισμού, αδειοδοτημένο βάσει της οδηγίας 2009/31/EK·

β) σε δίκτυο μεταφοράς με σκοπό τη μακροχρόνια αποθήκευση σε τόπο αποθήκευσης εντός γεωλογικού σχηματισμού, αδειοδοτημένο βάσει της οδηγίας 2009/31/EK·

γ) σε τόπο αποθήκευσης αδειοδοτημένο βάσει της οδηγίας 2009/31/EK, με σκοπό τη μακροχρόνια αποθήκευση εντός γεωλογικού σχηματισμού.

Για κάθε άλλη μεταφορά CO₂ εκτός της εγκατάστασης, δεν επιτρέπεται αφαίρεση CO₂ από τις εκπομπές της εγκατάστασης.»

16 Το παράρτημα IV του κανονισμού 601/2012, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ειδικές κατά δραστηριότητα μέθοδοι παρακολούθησης που αφορούν εγκαταστάσεις (άρθρο 20 παράγραφος 2)», περιέχει το σημείο 10 που αφορά την «[π]αραγωγή ασβέστου ή πύρωση δολομίτη ή μαγνησίτη που αναφέρεται στο παράρτημα I της οδηγίας 2003/87/EK». Υπό τον τίτλο B, ο οποίος αφορά τους «[ε]ιδικ[ούς] κανόνες παρακολούθησης» το σημείο αυτό προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

«Σε περίπτωση χρήσης CO₂ στη βιομηχανική μονάδα ή μεταφοράς του σε άλλη μονάδα για την παραγωγή ιζήματος ανθρακικού ασβεστίου, η συγκεκριμένη ποσότητα CO₂ θεωρείται ότι εκπέμπεται από την εγκατάσταση παραγωγής του CO₂.»

Το γερμανικό δίκαιο

17 Το άρθρο 3 του Gesetz über den Handel mit Berechtigungen zur Emission von Treibhausgasen (νόμου περί εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου), της 21ης Ιουλίου 2011 (*BGBI. I S. 1475*, σ. 3154, στο εξής: *TEHG*), προβλέπει τα ακόλουθα:

«Κατά τον παρόντα νόμο ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

5. Εκπομπή: η απελευθέρωση στην ατμόσφαιρα αερίων θερμοκηπίου τα οποία προέρχονται από δραστηριότητες απαριθμούμενες στο παράρτημα I, τμήμα 2· σύμφωνα με τον κανονισμό περί μηχανισμού παρακολούθησεως (*Monitoring Verordnung*), η μεταφορά αερίων θερμοκηπίου εξομοιώνεται με απελευθέρωση στην ατμόσφαιρα.

[...]»

18 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του ΤΕΗG ορίζει τα εξής:

«Οι φορείς εκμεταλλεύσεως υποχρεούνται να υπολογίζουν, σύμφωνα με το τμήμα 2 του παραρτήματος 2, το ύψος των εκπομπών που παράγονται από τη δραστηριότητά τους για κάθε ημερολογιακό έτος και να το δηλώνουν στην αρμόδια εθνική αρχή πριν από την 31η Μαρτίου του επόμενου έτους.»

19 Το άρθρο 6 του ΤΕΗG προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Οι φορείς εκμεταλλεύσεως υποχρεούνται να προσκομίζουν στην αρμόδια αρχή, για κάθε περίοδο εμπορίας δικαιωμάτων, σχέδιο παρακολουθήσεως σε σχέση με τον προσδιορισμό των εκπομπών και την υποβολή σχετικών εκθέσεων, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1. [...]

2. Το σχέδιο παρακολουθήσεως υποβάλλεται προς έγκριση. Η έγκριση πρέπει να χορηγείται όταν το σχέδιο παρακολουθήσεως συνάδει προς τις επιταγές του κανονισμού περί μηχανισμού παρακολουθήσεως (Monitoring Verordnung), του κανονισμού που προβλέπει το άρθρο 28, παράγραφος 2, σημείο 1, και, ελλείψει κανόνων που να έχουν θεσπίσει οι δύο τελευταίοι κανονισμοί, προς τις επιταγές του παραρτήματος 2, τμήμα 2, τρίτο εδάφιο. [...]

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

20 Η Schaefer Kalk εκμεταλλεύεται στο Hahnstätten (Γερμανία) εγκατάσταση καύσεως ασβεστόλιθου της οποίας η δραστηριότητα υπόκειται στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου.

21 Στο πλαίσιο της διαδικασίας εγκρίσεως του σχεδίου παρακολουθήσεως της εγκαταστάσεως της ενώπιον της Deutsche Emissionshandelsstelle im Umweltbundesamt (γερμανική υπηρεσία για την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών που λειτουργεί στο πλαίσιο της Ομοσπονδιακής Αρχής Περιβάλλοντος, στο εξής: DEHSt), η Schaefer Kalk ζήτησε να της επιτραπεί να αφαιρέσει από την ποσότητα των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που δηλώνεται στην έκθεση για τις εκπομπές το CO₂ εκείνο που μεταφέρεται σε μια μη υποκείμενη στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εγκατάσταση με σκοπό την παραγωγή CCP. Ισχυρίζεται, συγκεκριμένα, ότι το κατ' αυτόν τον τρόπο μεταφερόμενο CO₂ δεσμεύεται χημικώς στο PCC και δεν αντιστοιχεί στις «εκπομπές» του άρθρου 3, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/87, καθότι δεν απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα.

22 Επειδή η DEHSt ενέκρινε το σχέδιο παρακολουθήσεως χωρίς να τοποθετηθεί επί της δυνατότητας αφαιρέσεως του μεταφερόμενου CO₂, η Schaefer Kalk υπέβαλε σχετική ένσταση η οποία απορρίφθηκε στις 29 Αυγούστου 2013. Η DEHSt έκρινε συγκεκριμένα ότι τέτοια αφαίρεση δεν ήταν δυνατή βάσει των διατάξεων του άρθρου 49 και του παραρτήματος IV του κανονισμού 601/2012, από τα οποία προκύπτει ότι μόνον το CO₂ το οποίο μεταφέρεται σε μία εκ των απαριθμούμενων στο εν λόγω άρθρο εγκαταστάσεων μακροχρόνιας γεωλογικής αποθηκείσεως είναι δυνατόν να αφαιρείται από τις εκπομπές εγκαταστάσεως υπέχουσας υποχρέωση παρακολουθήσεως και υποβολής εκθέσεων.

23 Με την προσφυγή που άσκησε στις 10 Σεπτεμβρίου 2013 ενώπιον του Verwaltungsgericht Berlin (διοικητικού πρωτοδικείου του Βερολίνου, Γερμανία), η Schaefer Kalk ενέμεινε στο αίτημά της. Προέβαλε τον παράνομο χαρακτήρα του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του παραρτήματος IV, σημείο 10, Β, του ίδιου κανονισμού. Φρονεί ότι οι διατάξεις αυτές, οι οποίες υποβάλλουν υποχρεωτικώς στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου το CO₂ που δεσμεύεται στο CCP και μεταφέρεται με σκοπό την παραγωγή της ουσίας αυτής, δεν καλύπτονται από την εξουσιοδότηση του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/87.

- 24 Διατηρώντας αμφιβολίες ως προς το κύρος των ανωτέρω διατάξεων του κανονισμού 601/2012, το Verwaltungsgericht Berlin (διοικητικό πρωτοδικείο του Βερολίνου) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Είναι ο κανονισμός [601/2012] ανίσχυρος και αντιβαίνει προς τους σκοπούς της οδηγίας 2003/87, καθόσον στο άρθρο 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ορίζει ότι CO₂ το οποίο δεν μεταφέρεται κατά την έννοια του [εν λόγω] άρθρου 49, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, θεωρείται ότι εκπέμπεται από την εγκατάσταση παραγωγής του CO₂;
- 2) Είναι ο κανονισμός [601/2012] ανίσχυρος και αντιβαίνει προς τους σκοπούς της οδηγίας 2003/87, καθόσον στο παράρτημά του IV, σημείο 10, ορίζει ότι CO₂ το οποίο μεταφέρεται σε άλλη μονάδα για την παραγωγή [PCC] θεωρείται ότι εκπέμπεται από την εγκατάσταση παραγωγής του CO₂;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 25 Πρέπει, προκαταρκτικώς, να διευκρινιστεί ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012, και του σημείου 10, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού, το CO₂ που παράγεται από εγκατάσταση καύσεως ασβεστόλιθου και μεταφέρεται, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, προς άλλη εγκατάσταση ενόψει της παραγωγής CCP θεωρείται ότι εκπέμφθηκε από την πρώτη εγκατάσταση.
- 26 Με τα ερωτήματα του, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί του κύρους των διατάξεων αυτών στο μέτρο που, περιλαμβάνοντας συστηματικά μεταξύ των εκπομπών μιας εγκαταστάσεως καύσεως ασβεστόλιθου το CO₂ εκείνο το οποίο μεταφέρεται ενόψει της παραγωγής CCP, είτε πρόκειται περί CO₂ που απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα είτε όχι, οι διατάξεις αυτές υπερβαίνουν τον ορισμό των εκπομπών, όπως αυτός καθορίζεται στο άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/87.
- 27 Πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι ο κανονισμός 601/2012 εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/87, κατά το οποίο η Επιτροπή θεσπίζει κανονισμό σχετικά, μεταξύ άλλων, με την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων περί εκπομπών, το δε μέτρο αυτό έχει ως αντικείμενο την τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων της εν λόγω οδηγίας συμπληρώνοντάς την. Συνεπώς, προκειμένου να αξιολογηθεί, εν προκειμένω, το κύρος των επίμαχων διατάξεων του κανονισμού αυτού, πρέπει να εξεταστεί μήπως η Επιτροπή, θεσπίζοντας τις διατάξεις αυτές, υπερέβη τα όρια που θέτει η οδηγία 2003/87.
- 28 Κατά την αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2003/87, σκοπός της είναι να θεσπίσει ένα σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου ικανό να συμβάλει στην εκπλήρωση των δεσμεύσεων της Ένωσης και των κρατών μελών της βάσει του Πρωτοκόλλου του Κιότο στη σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος που εγκρίθηκε, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με την απόφαση 2002/358/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 2002 (ΕΕ 2002, L 130, σ. 1), το οποίο αποβλέπει στη μείωση των εκπομπών αυτών στην ατμόσφαιρα σε επίπεδο το οποίο να εμποδίζει κάθε επικίνδυνη ανθρωπογενή διατάραξη του κλιματικού συστήματος και του οποίου ο τελικός σκοπός είναι η προστασία του περιβάλλοντος.
- 29 Η οικονομική λογική στην οποία στηρίζονται τα δικαιώματα εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, όπως προκύπτει από το άρθρο 1 της οδηγίας 2003/87, συνίσταται στο να γίνονται με το μικρότερο κόστος οι μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που είναι αναγκαίες για την επιτυχία ενός προκαθορισμένου για το περιβάλλον αποτελέσματος. Ειδικότερα, επιτρέποντας την πώληση των χορηγούμενων δικαιωμάτων, το σύστημα αυτό έχει ως σκοπό να παρακινήσει κάθε μετέχοντα σε αυτό να εκπέμπει ποσότητα αερίων θερμοκηπίου μικρότερη από τα δικαιώματα που του χορηγήθηκαν αρχικά, προκειμένου να μεταβιβάσει το πλεόνασμα σε άλλο μετέχοντα ο οποίος παράγει ποσότητα εκπομπών μεγαλύτερη από τα χορηγηθέντα δικαιώματα [βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της

16ης Δεκεμβρίου 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine κ.λπ., C-127/07, EU:C:2008:728, σκέψη 32, καθώς και της 7ης Απριλίου 2016, Holcim (Romania) κατά Επιτροπής, C-556/14 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:207, σκέψεις 64 και 65].

- 30 Επομένως, ένας από τους πυλώνες στους οποίους θεμελιώνεται το σύστημα που εγκαθιδρύει η οδηγία 2003/87 είναι η υποχρέωση των φορέων εκμεταλλεύσεως να παραδίδουν προς ακύρωση, πριν από τις 30 Απριλίου του τρέχοντος έτους, αριθμό δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου ίσο προς τις συνολικές εκπομπές τους κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους (απόφαση της 29ης Απριλίου 2015, Nordzucker, C-148/14, EU:C:2015:287, σκέψη 29).
- 31 Καθοριστικής επομένως σημασίας για την καλή λειτουργία του συστήματος που εγκαθιδρύει η οδηγία 2003/87 είναι να προσδιορίζονται οι εκπομπές που πρέπει να λαμβάνονται συναφώς υπόψη από τους φορείς εκμεταλλεύσεως.
- 32 Σύμφωνα με το άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/87, ως «εκπομπές» νοείται, για τους σκοπούς της οδηγίας αυτής, η απελευθέρωση στην ατμόσφαιρα αερίων θερμοκηπίου από πηγές μιας εγκαταστάσεως. Από το ίδιο το γράμμα της εν λόγω διατάξεως προκύπτει ότι η κατά την έννοια αυτής εκπομπή προϋποθέτει την απελευθέρωση αερίου θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα.
- 33 Πρέπει να επισημανθεί επ' αυτού ότι είναι μεν αληθές ότι το άρθρο 12, παράγραφος 3α, της οδηγίας 2003/87 προβλέπει όντως ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δεν υφίσταται υποχρέωση παραδόσεως δικαιωμάτων για εκπομπές που έχουν δεσμευθεί και μεταφερθεί για μόνιμη γεωλογική αποθήκευση σε εγκατάσταση η οποία διαθέτει έγκυρη άδεια σύμφωνα με την οδηγία 2009/31.
- 34 Εντούτοις, αντιθέτως προς την επιχειρηματολογία της Επιτροπής, τούτο δεν σημαίνει ότι, κατά τον νομοθέτη της Ένωσης, οι φορείς εκμεταλλεύσεως απαλλάσσονται από την υποχρέωση παραδόσεως μόνο στην περίπτωση μόνιμης γεωλογικής αποθηκείσεως.
- 35 Συγκεκριμένα, σε αντίθεση προς το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 49, παράγραφος 1, του κανονισμού 601/2012, το οποίο προβλέπει ότι για κάθε άλλο είδος μεταφοράς CO₂ δεν επιτρέπεται καμία αφαίρεση του CO₂ από τις εκπομπές της εγκαταστάσεως, το άρθρο 12, παράγραφος 3α της οδηγίας 2003/87 δεν περιέχει ανάλογο κανόνα.
- 36 Η τελευταία αυτή διάταξη, η οποία δεν αφορά ουσιαστικά παρά μια ειδική περίπτωση και αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της αποθηκείσεως των αερίων θερμοκηπίου, δεν έχει ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα την τροποποίηση του ορισμού των «εκπομπών», κατά το άρθρο 3 της οδηγίας 2003/87, ούτε, κατά συνέπεια, την τροποποίηση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας αυτής, όπως αυτό καθορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1.
- 37 Ως εκ τούτου, προκειμένου να καθοριστεί κατά πόσον το CO₂ που προκύπτει από τη δραστηριότητα παραγωγής ασβέστου, από εγκατάσταση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/87, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, και τα παραρτήματα I και II, πρέπει να εξακριβωθεί κατά πόσον μια τέτοια παραγωγή συνεπάγεται απελευθέρωση του CO₂ αυτού στην ατμόσφαιρα.
- 38 Από τα πληροφοριακά στοιχεία που διαθέτει το Δικαστήριο προκύπτει αναμφισβήτητα ότι το CO₂ που χρησιμοποιείται για την παραγωγή CCP συνδέεται χημικά με το σταθερό αυτό προϊόν. Οι δραστηριότητες παραγωγής CCP δεν συγκαταλέγονται εξάλλου μεταξύ εκείνων οι οποίες, βάσει των διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/87 σε συνδυασμό με το παράρτημα I, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.
- 39 Εντούτοις, σε μια περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, όπου το CO₂ που παράγεται από εγκατάσταση παραγωγής ασβέστου μεταφέρεται προς εγκατάσταση παραγωγής CCP, είναι προφανές ότι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού

601/2012 και του σημείου 10, Β, του παρατήματος IV του ίδιου κανονισμού, το σύνολο του μεταφερθέντος CO₂ –είτε τμήμα αυτού απελευθερώθηκε στην ατμόσφαιρα είτε όχι κατά την μεταφορά του ή εξαιτίας διαρροών ή ακόμα και εξαιτίας της ίδιας της διαδικασίας παραγωγής– θεωρείται ότι εκπέμφθηκε από την εγκατάσταση παραγωγής ασβέστου στην οποία παρήχθη το CO₂ αυτό, ενώ η μεταφορά αυτή θα μπορούσε να μην προκαλέσει καμία απελευθέρωση CO₂ στην ατμόσφαιρα. Όπως ανέφερε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 41 των προτάσεών της, οι διατάξεις αυτές δημιουργούν αμάχητο τεκμήριο ότι όλο το μεταφερθέν CO₂ έχει απελευθερωθεί στην ατμόσφαιρα.

- 40 Οι ανωτέρω διατάξεις καταλήγουν επομένως στο να θεωρείται ότι το μεταφερθέν υπό τέτοιες συνθήκες CO₂ εμπίπτει στην έννοια των «εκπομπών» κατά το άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/87, μολονότι δεν απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα σε όλες τις περιπτώσεις. Επομένως, με το άρθρο 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και το σημείο 10, Β, του παραρτήματος IV, η Επιτροπή διεύρυνε το πεδίο εφαρμογής του όρου αυτού.
- 41 Επιπροσθέτως, συνέπεια του τεκμηρίου αυτού, οι φορείς εκμεταλλεύσεως δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να αφαιρέσουν από τις συνολικές εκπομπές της εγκαταστάσεώς τους παραγωγής ασβέστου την ποσότητα του CO₂ που μεταφέρεται ενόψει της παραγωγής CCP, μολονότι το CO₂ αυτό δεν απελευθερώνεται σε όλες τις περιπτώσεις στην ατμόσφαιρα. Η έλλειψη της δυνατότητας αυτής συνεπάγεται ότι τα δικαιώματα πρέπει να παραδίδονται για το σύνολο του CO₂ που μεταφέρθηκε ενόψει της παραγωγής CCP και δεν μπορούν πλέον να πωλούνται ως πλεόνασμα, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων, σε μια περίπτωση που ωστόσο ανταποκρίνεται στον τελικό σκοπό της οδηγίας 2003/87 ο οποίος έγκειται στην προστασία του περιβάλλοντος μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (όσον αφορά τον σκοπό της οδηγίας 2003/87, βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine κ.λπ., C-127/07, EU:C:2008:728, σκέψη 31).
- 42 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, θεσπίζοντας τις διατάξεις αυτές, η Επιτροπή τροποποίησε ένα ουσιώδες στοιχείο της οδηγίας 2003/87.
- 43 Εξάλλου, δεν είναι προφανές, πρώτον, ότι το σύνολο των εγγυήσεων που απορρέουν, αφενός, από το σύστημα παρακολουθήσεως και υποβολής εκθέσεων για τις εκπομπές που εγκαθιδρύουν η οδηγία 2003/87 και οι διατάξεις του κανονισμού 601/2012 πλην των αμφισβητούμενων στην κύρια δίκη και, αφετέρου, από την εξουσία ελέγχου και επαληθεύσεως που έχουν οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών (βλ., συναφώς, απόφαση της 29ης Απριλίου 2015, Nordzucker, C-148/14, EU:C:2015:287, σκέψη 37) δεν επαρκεί για την αποτροπή του κινδύνου καταστρατηγήσεως του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής κατά τις μεταφορές αερίων θερμοκηπίου προς μια εγκατάσταση, όπως αυτή όπου παράγεται το CCP, η οποία δεν υπόκειται στο σύστημα αυτό.
- 44 Στο πλαίσιο αυτό, αν οι διατάξεις του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του σημείου 10, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού εγγυώνται ότι, σε όλες τις περιπτώσεις, το CO₂ που μεταφέρεται σε μια εγκατάσταση, όπως αυτή όπου παράγεται το CCP, θεωρείται εκπομπή στην ατμόσφαιρα, είτε απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα είτε όχι, το τεκμήριο αυτό, πέραν του ότι θίγει τη συνοχή του συστήματος που εγκαθιδρύεται βάσει του σκοπού της οδηγίας 2003/87, υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο.
- 45 Δεύτερον, δεδομένου ότι ο κανονισμός 601/2012 εκδόθηκε βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/87 προκειμένου να διευκρινιστούν οι όροι της παρακολουθήσεως των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και της υποβολής των σχετικών εκθέσεων, το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού αυτού, οι οποίες αμφισβητούνται στην υπό κρίση υπόθεση και αφορούν μόνον τέτοιες εκπομπές κατά την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/87, δεν είναι δυνατόν να επηρεάζεται από άλλες διατάξεις της οδηγίας αυτής οι οποίες αφορούν την παραγωγή CO₂ και λαμβάνονται, μεταξύ άλλων, υπόψη για την κατάρτιση των «εκ των προτέρων δεικτών αναφοράς» του άρθρου 10α της ίδιας οδηγίας.

- 46 Το πεδίο εφαρμογής αυτό δεν μπορεί εξάλλου και για τον ίδιο λόγο να επηρεάζεται λόγω της υποχρέωσης που υπέχει η Επιτροπή βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/87, να λάβει υπόψη κατά την εκπόνηση του κανονισμού 601/2012 τα πλέον ακριβή και επικαιροποιημένα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία. Συναφώς, ακόμα και αν υποθεθεί ότι τα πιο πρόσφατα στοιχεία που παρέσχε η IPCC παρακίνησαν την Επιτροπή να υιοθετήσει, ορθώς, μια αυστηρότερη προσέγγιση για τις μεταφορές CO₂ και να καταλογίσει, κατά συνέπεια, στο μέτρο του δυνατού, τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου στην πηγή τους, ωστόσο, τέτοιος καταλογισμός χωρεί σε κάθε περίπτωση μόνον εντός των ορίων που θέτει η οδηγία 2003/87, όπως αυτά υπομνήσθηκαν στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως.
- 47 Τρίτον, μολονότι κύριος στόχος του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου είναι η σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ένας εκ των επιμέρους στόχων του συνίσταται πράγματι στη διατήρηση της ακεραιότητας της εσωτερικής αγοράς και των όρων του ανταγωνισμού (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, Επιτροπή κατά Εσθονίας, C-505/09 P, EU:C:2012:179, σκέψη 79, καθώς και της 22ας Ιουνίου 2016, DK Recycling und Roheisen κατά Επιτροπής, C-540/14 P, EU:C:2016:469, σκέψεις 49 και 50). Εντούτοις, όπως ανέφερε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 49 των προτάσεών της, υφίσταται αντικειμενική διαφορά μεταξύ ενός φορέα εκμεταλλεύσεως ο οποίος απελευθερώνει στην ατμόσφαιρα αέρια θερμοκηπίου και ενός φορέα ο οποίος αποφεύγει τέτοιες εκπομπές, μετασχηματίζοντας χημικώς το παραχθέν CO₂ σε νέο, σταθερό χημικό προϊόν, όπου το εν λόγω διοξείδιο παραμένει δεσμευμένο. Ως εκ τούτου, μολονότι, στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου, μια τέτοια διαφορά έχει ως αποτέλεσμα να επιτρέπεται στον δεύτερο φορέα εκμεταλλεύσεως να κατέχει περισσότερα δικαιώματα από τον πρώτο, δεν είναι δυνατόν να θεωρείται, από το γεγονός αυτό και μόνον, ότι στρεβλώνει τον ανταγωνισμό μεταξύ των δύο αυτών φορέων εκμεταλλεύσεως.
- 48 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή, έχοντας τροποποιήσει ένα ουσιώδες στοιχείο της οδηγίας 2003/87 κατά τη θέσπιση των διατάξεων του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του σημείου 10, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού, υπερέβη τα όρια που θέτει το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.
- 49 Κατά συνέπεια, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι διατάξεις του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του σημείου 10, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού είναι ανίσχυρες, στον βαθμό που συμπεριλαμβάνουν συστηματικά στις εκπομπές μιας εγκαταστάσεως καύσεως ασβεστόλιθου το CO₂ που μεταφέρεται σε άλλη εγκατάσταση ενόψει της παραγωγής CCP, είτε το εν λόγω CO₂ απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα είτε όχι.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 50 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Οι διατάξεις του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΕ) 601/2012 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2012, για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και οι του Συμβουλίου, και οι διατάξεις του σημείου 10, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού είναι ανίσχυρες, στον βαθμό που συμπεριλαμβάνουν συστηματικά στις

εκπομπές μιας εγκατάστασης καύσεως ασβεστόλιθου το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) που μεταφέρεται σε άλλη εγκατάσταση ενόψει της παραγωγής CCP, είτε το εν λόγω διοξείδιο του άνθρακα απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα είτε όχι.

(υπογραφές)